

Ìĩðòĩéĩáé÷-áñéàÿ ìàðàáèáìà è áå ñĩñòàâéÿpùèá â ñèñòàìà "Ìàíóñêðèìò"

Áàóìð Ìéúáá Áèèòĩðĩáĩá Áóèèĩá
03.09.2010 á.
Ìĩñéááĩáá ìáĩĩáéáĩéá 03.09.2010 á.

This article describes morphological paradigm and its components in the IAS «Manuscript», gives details about the unique unity of grammatical dictionary of Old Russian language - the type of change involved in the formation paradigm as well as the types of fractional index change.

1.
Ýéáèòðĩĩúé ãðàììàðè÷-áñéèé ñéĩááðü äðááĩáðóññéĩáĩ ÿçúèá (äæéáá ÑÑÁÑ)
èáæèò â ñĩñĩáá äàòììàðè÷-áñéĩáĩ éáììàðèçàòìðà äðááĩáðóññéèò òáéñòĩá ñèñòàìú
“Ìàíóñêðèìò” è ìðááñòàâéÿáò ñĩáíé áàçó ááííúð, ñĩááðæàùòp èéĩááèñòè÷-áñéèá
ääèìèòú, èð çĩà÷-áíéÿ è ñãÿçè.

Ááéĩèòàìè ÑÑÁÑ ÿáéÿpòñÿ ñĩñĩáá, ìéĩ÷-áíéá, òèĩ èçĩáíáíéÿ, áàðèáìò
ñĩñĩáá, ìàðàáèáìà, ñóáĩðàáèáìà (Ìãðĩáĩáá ñì.: [Áàòììàðèçèðĩááĩúá 2007]).

Òèĩ
èçĩáíáíéÿ (ÒÈ) ÿáéÿáòñÿ òĩéèáèüĩé ááéĩèòáé áàçú ááííúð. ÒÈ ìáèááááò
èèáññèðèèèðòpùèìè ãðàììàðè÷-áñéèèè òàðàèòáðèñòèèáìè ÷-àñòáé ðá÷-è, èìáàò ñãÿçú
ìáĩĩáðàìáĩĩ ñ áàðèáìòàìè ñĩñĩáá è áòĩáÿùèèè á òèĩ èçĩáíáíéÿ ìéĩ÷-áíéÿè è
òáèèì ìáðàçì ìðááĩéçóáò ìàðàáèáìò ñéĩáá. “Òàðàèòáðèñòèèéè òèĩá èçĩáíáíéÿ
èìáé ñóáñòáèòáèüĩáĩ ÿáéÿáòñÿ ðĩá,
ìðèèááàðáèüĩáĩ – ÷-èáííñòù è ðàçðÿá, áèááĩéá – ìáèéĩáíéá, áðáìÿ (äèÿ ìðè÷-àñòèÿ á ñĩñòàáá áèááĩéá), çàéĩá (äè
(äèÿ ìðè÷-àñòèÿ)” [Áàòììàðèçèðĩááĩúá 2007].

Ááéĩèòú òèìà ñĩñĩáá, ìéĩ÷-áíéá èìáðò
ñáíéñòáá è çĩà÷-áíéÿ. Áèÿ ááéĩèòú òèìà ñĩñĩáá çĩà÷-áíéáì ÿáéÿáòñÿ ììáð ììíéìà,
èáèñèéĩ-ñáìáìè÷-áñéèá è èáéñèéĩ-ãðàììàðè÷-áñéèá òàðàèòáðèñòèèéè. Ñáíéñòááìè
ìéĩ÷-áíéé ÿáéÿpòñÿ ÷-èñéì è ìáááæ (äèÿ ñóáñòáèòáèüĩáĩ), ðĩá, ÷-èñéì, ìáááæ (äèÿ ìðèèááàðáèüĩáĩ),

ēçīāīŷāīīñōū, āðāīŷ, ÷ēñēī (āēŷ
āēāāīēā) ē ò. ā.

Āēŷ āŷŷāēāīēŷ nīāōēōēēē ĀÑĀÑ nīīīñōāāēī

āāī nī āðōāēī āðāīīāōē÷āñēēī nēīāāðāī, ā ēīāīīī, nī āðāīīāōē÷āñēēī nēīāāðāī

ðōññēīāī ŷçŷēā Ā. Ā. Çāēēçŷŷēā. Ā īñīīāā nēīāāðŷ - ēēāññēōēēāōēŷ nēīā

īī āðāīīāōē÷āñēēī ðāçðŷāāī. Īīā āðāīīāōē÷āñēēī ðāçðŷāāīē

Ā. Ā. Çāēēçŷŷēā īīēīāāò ðāçðŷŷēā;ñīāīēōīīīñōū nēīā, ó ēīðīðŷō Īāāīð ēēāðīē, Īāðāçōðŷēð

īāðāāēēāīō, Īāēīāēīā (ò. ā. Īāēīāēīāī ÷ēñēī ēēāðīē ē ēō Īāçāāīēŷ)”

[Çāēēçŷŷēā 1977: 5]. Ā nēīāāðā āðāīīāōē÷āñēēē ðāçðŷā nīīōāāðñōāóāò

ēāēñēēī-āðāīīāōē÷āñēēīō ēēāññō nēīā. Īīñōðīēōū Īāðāāēāīō Īāēīī nī īīīūūð

nēñōāīū ēīāāēñīā ē òñēīāīūð Īāīçŷā÷āīēē, ēīðīðŷā Īðñŷēāðò ÷ēōāðāēŷ ē ðāçāāēō ”Āðāīīāōē÷āñēēā nāāāāīēŷ”

nīīðŷāēāīēŷ ē nēēīīāīēŷ. Ōāēāā Īāēīī Īīñōðīēōū Īāðāāēēāīō Īāīñðāāñōāāīīī Īī

ēīāāēñō, Īīñēīēūēō āñā āāī ŷēāīāīōū ōēāçŷāāðò Īā Īīðāāēēāīīā Īīðōīēīāē÷āñēēīā çŷā÷āīēā. Nēīāī ā āðāīīāōē÷āñēēī nēīāāðā Īðāā

ā nāīāē ēñōīāīē òīðīā (āēŷ nēēīŷŷāīūð ÷āñōāē ðā÷ē - Ē. Ī., āā. ÷., Ī. ð., āēŷ

āēāāīēīā - ēīðēīēōēā, āēŷ Īāñēēīŷŷāīūð – āāēīñōāāīŷŷāŷ ōīðīā). Ā ĀÑĀÑ Īāðāāēēāīā

nōðīēōñŷ Īðē īīīūē Īñīīāū (āāðēāīōā Īñīīāū) ē ŌĒ, ēīðīðŷē Īīēāçŷāāāò, ēāē āūēī

nēāçāīī āūðā, āðāīīāōē÷āñēēā ðāðāēōāðēñōēēē nēīāāðīē āāēīēōū, ē āðīāŷŷēō ā ðēī

ēçŷŷāīēŷ Īēīī÷āīēē (āāðēāīōīā Īēīī÷āīēē), ēāāēīā ēç ēīðīðŷō ēīāāò nāīā

çŷā÷āīēā. Ēīāīīī ōāēēī Īāðāçŷŷēā ŌĒ āīāñōā nī Īñīīāīē ā ĀÑĀÑ Īāðāçōðò Īāðāāēēāīō

nēīāā. Ā òīī nēō÷āā, āñēē ó Īñīīāū āñōū āāðēāīōū, ēīðīðŷā ðāççē÷āðōñŷ

÷āðāāōðŷēīēñŷ ēīīīīīāīōāīē (Īāīðēīāð, bql- / bqlc...-), òī Īīē ēīāðò nāŷçŷ nī Īñīīāīē ē

Īāðāçōðò Īīāīāðāāēēāīō, ēīðīðŷāŷ ēñīēŷçōāòñŷ āēŷ Īīñōðīāīēŷ Īāðāāēēāīū.

Ðāññīōðēī āāīīñōðāōēð Īāðāāēēāīū ā

nēīāāðā Ā. Ā. Çāēēçŷŷēā

ē ā ĀÑĀÑ Īā Īðēīāðā Īðēēāāāòāēŷŷŷŷŷ. Ā Īāðāīī Īðēēāāāòāēŷŷŷŷŷ āāēŷōñŷ Īā āāā

ðāçðŷāā. Ā Īāðāīī Īāðāāēēāīā Īāðāçōāòñŷ Īōōāī ēçŷŷāīēŷ nēīāā Īī Īāāāæāī, ÷ēñēāī

ē ðīāāī, āī āðīðīī — Īī Īāāāæāī, ÷ēñēāī, ðīāāī ē Īāēē÷ēð ēðāðēīē òīðīū. Ā

nēīāāðīē nōāðŷā āāāòñŷ ēīðīðīāōēŷ Ī òīī, ēāē Īāðāçōāòñŷ nōāāīēōāēŷŷŷŷŷ nōāīīāīū

īðēēāāāòāēŷŷŷŷŷ. Ā ĀÑĀÑ Īāðāāēēāīū Īðēēāāāòāēŷŷŷŷŷ Īāðāçōðòñŷ Īōōāī nēīāēāīēŷ

ñīīīāū (āāðēāīōīē Īñīīāū), ŌĒ ē Īēīī÷āīēē (āāðēāīōīūō Īēīī÷āīēē) nī çŷā÷āīēŷŷē

ðīāā, ÷ēñēā ē Īāāāæā. Āñā Īðēēāāāòāēŷŷŷŷŷ āāēŷōñŷ Īā Īðēēāāāòāēŷŷŷŷŷ

Īāñōīēīāīīāī nēēīīāīēŷ ē ēīāīīāī nēēīīāīēŷ. Īāñōīēīāīīūā Īðēēāāāòāēŷŷŷŷŷ

nāŷçŷāīū nī ēīāīīūīē Īðēēāāāòāēŷŷŷŷŷē Īñīīāū Īāñōīēīāīīē Īāðāāēēāīū ē

āāðēāīōā Īñīīāū ēīāīīē Īīāīāðāāēēāīū ē Īāīāīðīō.

Ó Īāēçŷŷāīŷŷāīūð ÷āñōāē ðā÷ē Īāðāāēēāīā

nīñōīēð ēç āāēīñōāāīŷŷē òīðīū ā Īāīēð nēīāāðŷō. Ā ĀÑĀÑ ó Īāēçŷŷāīŷŷāīūð ÷āñōāē

ðā÷ē ŌĒ Īā ēīāāò Īēīī÷āīēē.

2. Ā ĀÑĀÑ āñā nēīāāðīūā āāēīēōū

ŷāēŷðōñŷ Īīðīāēēçŷŷāāīūīē. ”Īīā Īīðīāēēçāōēāē Īū Īīēīāāī Īðēāāāīēā

āðāōēēī-īðōīāðāōē÷āñēēīē òīðīū āāēīēō ē āēāò, nīīōāāðñōāóðŷŷŷŷŷ òñēīāīūī,

òðāāēōēīīī Īðēīāŷŷāīūī āðāōēēī-īðōīāðāōē÷āñēēī Īðāāēēāī Īāðāāā÷ē Īā Īēñŷā

āāēīēō (ñīðōāī) Īīðāāāēāīŷŷē ŷçŷŷēīāē nēñōāīū. Īðē Īīðīāēēçāōēē āīçŷŷāīī

nōūññōāīāīēā āāðēāīōīā Īāīŷē ē ðīē æā āāēīēōū, Īāñēīāēāīīūð ðāāōēŷŷŷŷŷē āēŷ

āāīŷŷē āāēīēōū ÷āðāāīāīēŷŷē ē Īāīāīē āóēāāīūð nēīāēīā ā āā nīñōāāā. Īāēē÷ēā

āāðēāīōīā Īðāāñŷŷŷŷŷēāāāò ēð ðāīæēðīāīāēā” [Āñōīīāòēçēðīāāīūā 2007].

Á

íañòíýúáá áðáíý ÁÑÁß níááðæèò 128499 ìñííá, áæþ-àý éíðíááúá è ìá-éíáííúá; 15320 éíðíááúò ìñííá; 15236 óíèèæéúíúò ÒË; á oíí ÷èñéá: 6941 éíðíááàý ìñííáà ñóúáñòæèòáæúíúò, 2438 éíðíááúò ìñííá ìðèèääòáæúíúò, 4465 éíðíááúò ìñííá áèääííéíá, 94 éíðíááúá ìñííáú ìañòíèíáíéé, 680 ìñííá ìáðá-èé, 152 ìñííáú ìðááèèàòèáíá, 37 ìñííá ÷àñòèò, 89 ìñííá ñíþçíá, 108 ìñííá ìðááèííá è 9 ìñííá ìæääííáðèé.

Äëý

óíáí ÷óíáú ìíèñàòú áñá ñéíáíóíðíú, èñííèüçóáòñý áðíáíáý éíááèñàòèý ÒË.

Íáíðèíáð, ìáðáèèáíð ìðèèääòáæúíúò èíáííáí ñèéííáíéý òèíá gíS€ (1á) èíááò 5 ìáíáðáèèáí: ìáðáèèáíò

ìðèèääòáæúíúò ñ ìñííáíé íá íá çááíáýçú-íúé ñíáèañíúé (1á), ìáðáèèáíú ñ

ìñííáàìé íá çááíáýçú-íúá è -ñè (1á_è, 1á_á, 1á_ò, 1á_ñè). Áíáéíáè-íí

ìðááíèçíááíú ìáðáèèáíú ìðèèääòáæúíúò ìañòíèíáííáí ñèéííáíéý òèíá gíS•] (2á, 2á_è, 2á_ñè, 2á_ò, 2á_á). Ìðèèääòáæúíúá èíáííá

(1á) èíáþò 2 ìáíáðáèèáíú: ìáðáèèáíò ñ ìñííáàìé íá øèíýùèá è áðððèèèáòú (1á_ø) è

ìáðáèèáíò ñ èíííè ñíáèañíúìé á éííóá ìñííáú (1á). Òáèèí æá ìáðáçíí ìðááíèçíááíú

ìáðáèèáíú ìðèèääòáæúíúò ìañòíèíáííáí ñèéííáíéý òèíá o]g]] (2á). Èíááèñàòèý áðóáèò ÷àñòáé ðá-è

òáèæá ìñííáíá íá ñáíéñòááò è çíá-áíéýò ÒË, ìñííá è íéíí-áíéé.

Òáèèí

íáðáçíí, ìððíéíáè-áñèóp ìáðáèèáíò á ÁÑÁß íáðáçópò èíáþùèá ñííòááòñòáópùèá

áðáíáòè-áñèèá çíá-áíéý ìñííáá (ááðèáíóú ìñííáú) è ÒË ñ áðíáýùèí á íááí íááíðíí

íéíí-áíéé. ÒË ýáèýáòñý óíèèæéúíúé áæèíèóáé ááííáí ñéíááðý. Á ÁÑÁß èñííèüçóáòñý

áðíáíáý éíááèñàòèý ÒË, ÷óíáú ìíèñàòú áñá áíçííæíúá íááíðú ñéíáíóíðí ñéíáá.

Ëèòáðáòóðá

Ááòííáòè-áñèèé ìððíéíáè-áñèèé áíáèèçáòíð áðáíáíáðóññéíáí ýçúèá:

èéíááèñòè-áñèèá è óáòííéíáè-áñèèá ðáðáíéý / Á.Á. Ááðáíá, Á.Í.ìèðííá, Á.Í.

Èáíéí [è áð.] // 10-ý þáèèáéíáý ìææóíáðíáíáý éííóáðáíóèý «EVA 2007 Ìñéáá». – Ì., 2007 [Ýéáèòðíííúé

ðáñóðñ]. URL: http://conf.cpic.ru/eva2007/rus/reports/report_1130.html (ääòá íáðáàúáíéý:

30.06.2010).

Çàèèçíýé Á.Á.

Áðáíáòè-áñèèé ñéíááòú óðññéíáí ýçúèá. Ñéíáíèçíáíáíèá. - Ì.: ðóññèèé ýçúè, 1977. – 880 ñ.